

NOTULEN van de vergadering van de raad van de gemeente Voorschoten, gehouden op 16 juni 2022 vanaf 19.00 uur.

Voorzitter: mevrouw N. Stemerding, burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heren Andringa en P. de Bruijn, mevrouw R.E. de Bruin-Van Alphen, de heren W.J. van Duivendijk en G. van den Ende, mevrouw C.L. Ilić, mevrouw P.T.M. Kortekaas-Warmerdam, mevrouw J.G. van der Krogt, de heren P. 't Lam en B. Lavrijsen, mevrouw K.S. van Meenen, mevrouw E. Mieremet, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heer A.L.R. Posthuma, mevrouw J.C. Schroot, de heer R.J.M. Zoetemelk en mevrouw M.J.T. Zoun.

Afwezig: de heer mr. drs. C. Bremmer.

Aanwezige wethouder: de heer P. de Bruijn.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Hierbij open ik de extra raadsvergadering van 16 juni. Ik heet u uiteraard allen welkom, maar in het bijzonder de heer Rosenthal, de informateur.

Er is een bericht van verhindering ontvangen van de heer Bremmer van het CDA.

Ik stel voor dat we de agenda vaststellen zoals die voorligt.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Rapportage informateur

De **voorzitter:** We bespreken het eindrapport van informateur Rosenthal. De informateur kreeg de opdracht de mogelijkheid of mogelijkheden te onderzoeken om tot een brede coalitie te komen, zowel getalsmatig als qua politiek spectrum, waarbij deze samenstelling in staat is om tot een gezamenlijke visie te komen en de slagkracht bezit om de uitdagingen waar Voorschoten voor staat, aan te pakken. Na de presentatie en de beantwoording van eventuele vragen door de informateur ter toelichting gaat uw raad verder debatteren over het advies en neemt de raad daarover een besluit. We gaan dus beginnen met de toelichting door de informateur, de heer Rosenthal. Daarna heeft uw raad de gelegenheid om ter toelichting vragen te stellen aan de heer Rosenthal.

De heer **Rosenthal:** Voorzitter. Dames en heren, het is mij een groot genoegen om hier te zijn en de raad te informeren - u heeft het eindverslag natuurlijk gekregen - over een paar punten die ik ter toelichting zou willen aanreiken. Ik zeg daar op voorhand bij dat ik het heel prettig heb gevonden om met de fractievoorzitters, soms bijgestaan door fractieleden, van gedachten te wisselen en de gesprekken te voeren. Allereerst: ik heb van mijn geachte vriend Herman Tjeenk Willink geleerd dat formeren fasen is, dus fasen achter elkaar. Het is soms elimineren en soms ook terugkeren. Er zijn dus allerlei modaliteiten in dat proces. Dat proces kost meestal tijd. In Den Haag heeft het heel lang geduurd; althans, wat de vorming van een nieuw kabinet betreft: negen maanden. Ik moet daarbij zeggen dat ik, toen ik de informatieopdracht aanvaardde, meteen tegen mezelf heb gezegd dat het een groot misverstand is om te denken dat een landelijk formatieproces, zoals ik dat ooit in Den Haag landelijk heb gedaan, per definitie heel lastig moet zijn - groot is lastig - en dat "klein", een gemeente van om en nabij 30.000 inwoners, heel gemakkelijk zou zijn. Dat hoeft bepaald niet het geval te zijn. Ik ben deze informatiefase op dat punt dus als het ware neutraal ingegaan. Ik ben de burgemeester zeer erkentelijk voor het feit dat zij de informatieopdracht inmiddels heeft voorgedragen. Dat hoeft ik dus niet meer voor u te doen.

Ik kom nu bij een aantal zaken, echt ter toelichting. Ten eerste: ten aanzien van de informatieopdracht heb ik ook uit uw eerdere raadsvergadering over de informatieopdracht gehaald dat eigenlijk al meteen de vraag op tafel lag hoe breed "een breed samengesteld college" is. Hoe breed is "breed"? Ten aanzien van de samenstelling was er wat mij betreft minder discussie nodig over "breed" in de zin van een breed politiek spectrum, zoals u dat in de informatieopdracht heeft genoemd, dan over het punt van de samenstelling qua zetelaantallen waarop het college moet berusten. U vindt in het rapport terug dat ik daar erg mee heb gezeten en op een bepaald moment een bepaalde lijn heb getrokken. Ik heb opgemerkt dat wat mij betreft voor een college dat stabiel moet zijn voor vier jaar en dat bestuurskracht moet tonen, het volgende van belang is. Ik herhaal nog maar eens expliciet wat ik tot twee keer toe heb opgeschreven in mijn eindverslag. Ik heb van sommige gesprekspartners gehoord dat ze een breed college mede op prijs zouden stellen omdat zo'n college bij het onverhoopt tussentijds uit de boot vallen van een van de partijen nog altijd op een meerderheid in de raad zou kunnen rekenen. Ik heb daarbij expliciet opgeschreven dat die opvatting in elk geval niet de mijne is; zo zie ik het. Ik heb het ook in een andere parafrasering opgeschreven: enkele fracties hebben in de gesprekken die ik met hen heb gevoerd, in verschillende toonaarden en ook in verschillende bewoordingen de stabiliteit van Voorschoten Lokaal in twijfel getrokken. Die fracties vinden evenals Voorschoten Lokaal dat een getalsmatig bredere coalitie in dat licht minder risico zou geven. Ook daarbij geldt dat de gedachte dat eventuele brokken bij een breed samengesteld college door een dan overgebleven meerderheidscollege opgevangen zouden kunnen worden, voor mij geen goede basis zou vormen voor deelname aan een nieuw college. Ik heb daarbij uiteraard ook meteen vermeld dat ik ten volle begrijp dat de algemene opvatting van degenen die aan een eerdere informatiefase hebben deelgenomen, is dat Voorschoten Lokaal daar de goede kant op is gegaan. Wat dat betreft heeft de twijfel die er is, mogelijk dus geen betrekking op die fase, maar ligt die mogelijk breder of dieper.

Ik heb geprobeerd zo strak mogelijk bij de opdracht te blijven. Ik heb dus geprobeerd om duidelijk te maken dat een aantal opties die er voor een college in Voorschoten zouden liggen, niet tot resultaat zouden kunnen leiden, althans in de zin van een stabiel, bestuurskrachtig en daadkrachtig college dat knopen doorhakt. Ik herhaal dat ik een college bestaande uit de drie per 22 mei overgebleven partijen - VVD, Voorschoten Lokaal en CDA - getalsmatig en qua politiek spectrum hoe dan ook een te smalle basis vind. Ik praat niet over zaken zoals "rechts blok" of whatever, zoals dat hier eerder is gebeurd. Ik constateer in dit verband wel dat een dergelijk college, kijkend naar de balans in het politieke spectrum, te maken zou krijgen met oppositie vanuit D66, GroenLinks, PvdA en SP. Dat is nogal wat. Een college bestaande uit VVD, Voorschoten Lokaal, CDA en GroenLinks of D66, waar ik natuurlijk ook gretig naar heb gekeken, blijkt onmogelijk te zijn, omdat GroenLinks en D66 alleen samen nog in een college willen plaatsnemen. Ik laat in het midden dat dit in een eerdere fase kennelijk geen onoverkomelijke zaak was in het informatieproces. Ten slotte: een college met deelname van PvdA of SP zorgt naar mijn oordeel in verschillende samenstellingen voor een onvoldoende getalsmatige en politieke breedte. U moet wat dat betreft weten dat ik vind dat het vertrekpunt voor een college voor de volle vier jaar waarvan de stabiliteit niet op voorhand verzekerd zou zijn, niet voldoet aan datgene waarop ook in de opdracht werd gewezen.

Nu kom ik uiteindelijk bij datgene wat ik heb voorgesteld: de spoedige vorming van een college van VVD, CDA, GroenLinks en D66. Wat mij betreft is dat breed qua getalsmatige samenstelling - daar hoeft niemand over te twisten - en evenzeer qua balans en het vertegenwoordigen van het politieke spectrum. Het heeft een evenwichtige samenstelling. Alles bij elkaar acht ik de slagkracht van een dergelijk college meer dan voldoende om deze gemeente daadwerkelijk te besturen.

Ik voeg daar één ding aan toe. Ik heb altijd geleerd om, wanneer iets gezegd wordt en je dat opschrijft, tegen mezelf en tegen anderen te zeggen: er staat wat er staat. Dan is dat gezegd. Ik kan niet anders dan aan u doorgeven dat toen ik dit aan de orde stelde bij de vier fracties die ik in dat college zou willen zien, elke van die vier partijen deze coalitie als een mogelijke coalitie zag, die optie niet heeft afgebroken en niet heeft gezegd dat zij daar niet in mee zou willen gaan. Nee, elk van die vier partijen heeft dat gezegd. Natuurlijk geldt dat ik, wanneer ik zou kijken naar de eerste voorkeuren en soms ook de tweede voorkeuren van elk van de partijen die ik heb gesproken, overigens inclusief PvdA en SP, bij elk van die voorkeuren tot de conclusie moest komen dat de ene voorkeur misschien door één andere partij werd gedeeld en de andere door weer een andere partij, maar dat ik daar dus geen broodje van kon bakken voor een breed samengestelde en in balans zijnde coalitie en college van burgemeester en wethouders. Daar is het politiek voor en daar is het komen tot een coalitie voor.

Nog één punt: hoe u vandaag ook tot besluitvorming komt, ik ben ervan overtuigd dat voor Voorschoten snelheid absoluut geboden is. Het is vandaag precies drie maanden na de gemeenteraadsverkiezingen; dat heb ik even uitgerekend. Vroeger was het overigens verplicht om binnen drie maanden tot een college te komen. Dat stond gewoon in de wet. Dat is er op een bepaald moment uit gehaald. Hoe langer u hiermee bezig zult zijn -dat zeg ik toch maar alvast - hoe meer twijfel er zal zijn in Voorschoten en in de omgeving van Voorschoten over het vermogen van Voorschoten om op eigen benen te staan. Dat is de toelichting die ik u zou willen geven. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Rosenthal. We zijn toegekomen aan de eerste vragenronde, het stellen van vragen aan de informateur. Heeft niemand een vraag?

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik heb hier aan tafel wel vaker het spelletje gezien "wie het eerst met zijn ogen knippert, is af", maar dit was wel heel opvallend. Dan bijt ik het spits dus maar af. Ik heb de heer Rosenthal horen zeggen dat wat hem betreft een driepartijencoalitie mogelijk was of in ieder geval dat het argument dat een coalitie van drie partijen te instabiel zou zijn omdat er misschien eentje uit zou kunnen vallen, wat hem betreft geen goed argument was. Dat staat ook in zijn advies. Ik paraphraseer het misschien; het zijn mijn eigen woorden. Maar tegelijkertijd schrijft de heer Rosenthal in zijn advies dat elf zetels een te krappe meerderheid is, maar dat méér wel kan. Een zin later schrijft hij: ja, maar twaalf zetels is misschien ook een te krappe meerderheid. Die twee punten kan ik niet helemaal met elkaar rijmen. Ik zou de heer Rosenthal dus willen vragen om daar nog een keer op in te gaan. Hij is daar in zijn eerste bijdrage al wel op ingegaan.

Ik zie in het advies van de informateur ook dat door de VVD wordt aangegeven dat men Voorschoten Lokaal te instabiel vindt. Mijn vraag is meer voor de VVD-fractie: is dat de reden waarom de VVD niet met de drie grootste partijen met een meerderheid wil gaan besturen?

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de tweede vraag voor later is, want we doen nu de ronde met vragen aan de informateur. Wilt u hier gelijk op reageren, meneer Rosenthal?

De heer **Rosenthal**: Met plezier, voorzitter. Dank voor de vragen, meneer Maassen. Allereerst: wanneer je met drie partijen zit en wanneer ten aanzien van een van die partijen twijfel bestaat over de stabiliteit, val je dus meteen terug op een minderheid. Dan ben je klaar. Dat is mijn reactie op dat punt. Bij twaalf zit ik meteen bij de vraag wie dan voor die twaalf zetels zouden moeten zorgen. Als je van elf naar twaalf gaat, kom je voordat je het weet terecht bij een of twee eenmansfracties. Dat is dan het geval. Een derde punt dat ik wil aanreiken en dat ik ook heb gezegd, is dat niet alleen de VVD-fractie maar ook andere fracties twijfel hebben over de stabiliteit van Voorschoten Lokaal. Dat heb ik genoteerd. Ik heb gezegd "in verschillende bewoordingen en met verschillende mitsen en maren", maar als ik zeg "er staat wat er staat", is dat een feit.

De heer **Maassen** (SP): Ik begrijp dat de heer Rosenthal in zijn achterhoofd had dat ik vroeg naar een mogelijke coalitie waarbij de SP betrokken zou zijn, maar de meest voor de hand liggende coalitie van twaalf zetels zou gewoon een coalitie van de drie grootste partijen zijn. Dat was eigenlijk de coalitie van twaalf zetels waar ik naar vroeg. Het verbaast mij dat die door diverse partijen genoemd wordt als een mogelijke coalitie maar dat die toch niet uit het informatierapport rolt.

De heer **Rosenthal**: Ben ik op het verkeerde spoor als ik zeg dat ik heb moeten constateren dat een van die grootste partijen de coalitie uitsluitend in zou willen gaan met een huwelijkspartner?

De heer **Maassen** (SP): Als u het over het CDA en de VVD heeft, zit u op het goede spoor, maar ...

De heer **Rosenthal**: Nee, ik heb het over D66 en GroenLinks.

De heer **Maassen** (SP): Maar dat zijn de vierde en de vijfde partij in de uitslag. De drie grootste partijen zijn het CDA, de VVD en Voorschoten Lokaal.

De heer **Rosenthal**: Dan komen we terug bij Voorschoten Lokaal, waarbij ik als algemene lijn heb genoemd dat veel verschillende fracties, ook fracties die u nu noemt, in verschillende toonaarden hebben aangegeven dat zij de stabiliteit van Voorschoten Lokaal in twijfel trekken. Dat is het probleem dat ik daarmee heb.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik wil allereerst de informateur hartelijk danken voor het goede werk dat hij heeft geleverd. Het is een zeer strak stuk geworden, helder beschreven. Het is goed om daar doorheen te gaan en daar ook gedachten bij te krijgen. Bij het lezen viel mij op dat er eigenlijk twee delen zijn. In het eerste deel wordt eigenlijk heel duidelijk naar een bepaald punt geredeneerd. Dat is ook heel duidelijk te lezen: het gaat heel duidelijk naar de conclusie, de door u voorgestelde coalitiepartijen. Vervolgens staat in de bijlage eigenlijk heel beknopt wat de verschillende partijen beschreven hebben. Mij valt op dat er een heel groot contrast is tussen deze twee delen. Aan de ene kant staat in de bijlage eigenlijk de samenvatting van de opmerkingen die de fracties hebben gemaakt. Aan de andere kant is er de conclusie in de hoofdtekst. Daar heb ik twee vragen over. De eerste vraag gaat over de coalitie zelf. Ik zie dat eigenlijk maar één partij de door u voorgestelde coalitie wil, namelijk de VVD. Dat staat letterlijk in de bijlage. In de verslaglegging en bij de overige partijen wordt deze coalitie als optie genoemd of helemaal niet genoemd en worden andere voorkeuren genoemd. Hoe ziet u dat?

Over het tweede punt hebben we het net gehad: u heeft al een paar woorden gewijd aan de instabiliteit van Voorschoten Lokaal. In het verslag lees ik dat maar één partij daar iets over zegt, namelijk de VVD. Ik zie van geen enkele andere partij dat die daar iets over heeft gezegd. U zegt een aantal keren dat meerdere partijen dat in meerdere of mindere mate hebben gedaan, maar dat lees ik niet terug. Ik wil u daar graag in geloven. Ik kan alleen zeggen wat wij daar als Partij van de Arbeid over hebben gezegd. Wellicht ga ik in het debat andere partijen nog bevragen over hun opvattingen daarover en vragen om een toelichting daarop, maar ik heb dat niet gehoord. Wij hebben over Voorschoten Lokaal gezegd dat wij denken dat het een goede wethouderskandidaat heeft geleverd en dat het de kans moet krijgen om op het op een goede wijze op te pakken. Ik hoor later graag van andere partijen wat ze daarvan vinden. Ik ben nu vooral benieuwd naar uw antwoord: waar komt die instabiliteit van Voorschoten Lokaal dan vandaan? Wie heeft dat gezegd?

De heer **Rosenthal**: Bij uw vraag over de verschillende opties zegt u dat alleen de VVD deze coalitie als eerste optie noemde. Dat is waar, maar de andere drie partijen hebben deze optie in elk geval ook als mogelijkheid onderkend en hebben dat expliciet tegen mij gezegd. Ik herhaal dat ik ben gewend aan een situatie waarin je nooit de eerste voorkeuren van alle partijen kunt honoreren. Je komt dus altijd bij een andere voorkeur terecht. Bij sommigen is dat de tweede voorkeur. Dat komt terug in de logische opbouw die ik heb gezocht en in de mededeling waarom een andere coalitie wat mij betreft niet verkieselijk zou zijn. Zo heb ik het opgebouwd. Dat bracht mij uiteindelijk dus bij deze optie, waarvan geen van die vier partijen heeft gezegd dat zij daarmee per definitie niet in zee zou willen gaan. Dat is de redenering ten aanzien van uw eerste vraag.

De tweede vraag ging over de twijfel over de stabiliteit van Voorschoten Lokaal. Ik heb gezegd dat ik dat in verschillende bewoordingen en toonaarden van verschillende fracties heb gehoord, ook van andere fracties dan alleen de VVD-fractie. Ik heb bijvoorbeeld van een van de fracties gehoord dat een zekere instabiliteit van Voorschoten Lokaal niet zo erg zou zijn, omdat - in dit geval - zijn partij dan toch wel zou kunnen zorgen voor het stutten van de stabiliteit in die coalitie. Wanneer een van die partijen op voorhand niet als stabiel wordt onderkend, is dat voor mij op voorhand een onvoldoende basis om een college te vormen. Zo heb ik ook bij twee andere partijen dergelijke bewoordingen gehoord; althans, andere bewoordingen, maar uiteindelijk kwamen die hier ook op neer en hebben ook die ertoe geleid dat ik in mijn eindverslag letterlijk heb opgeschreven: "Enkele fracties trekken de stabiliteit van Voorschoten Lokaal in twijfel". Dat is mijn reactie op uw vragen.

De heer **Posthuma** (PvdA): Hartelijk dank voor de beantwoording van de vragen. Ik kom toch nog even terug op die instabiliteit. Ik geloof u graag. U bent bij die gesprekken geweest en ik ben daar niet bij aanwezig geweest, maar als dit zo'n eminent punt is in uw verslag, zou het logisch zijn dat wat in de bijlage staat, automatisch moet volgen in het hoofdverslag, maar dat staat daar niet. Ik zie van geen enkele andere partij de door u zojuist gemaakte opmerking terugkomen in het verslag en die zie ik niet in de bijlage staan. Als uw oordeel is dat partijen dit niet in alle openheid willen zeggen, zou dat kunnen, maar ik had dit graag terug zien komen. Het verbaast mij nog steeds dat zo'n eminent punt er niet in staat.

De heer **Rosenthal**: Ik begrijp uw punt. Wat ik nu in deze openbare raadsvergadering zeg, kan ik staven met feitelijke mededelingen die in mijn richting zijn gedaan. Ik kan me uw vraag goed voorstellen: dit had ter verduidelijking ook in die bijlage opgenomen kunnen - u zegt: moeten - worden. Ik zeg daar wel bij dat ik in de gesprekken die ik heb gevoerd, punten heb gehoord waarvan ikzelf en op een bepaald moment ook de betrokkenen zelf dachten dat het misschien, ook om tot

resultaat te komen, beter was om dat niet helemaal vast te leggen in geschreven stukken en wat dies meer zij. Zo gaat het altijd. Ik hoop dat u dat kunt billijken. In de bijlage komt dit mogelijk niet in die expliciete vorm voor. Het belangrijkste punt is dat ik nu in deze openbare raadsvergadering meld dat het wel in verschillende toonaarden in mijn richting is gezegd. Dan moet u mij vooralsnog op mijn bruine ogen geloven. Anders zouden de stukken nog gelicht moeten worden en zouden die passages nog aan u moeten worden aangereikt.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Dank, meneer Rosenthal, zowel voor het werk dat u de afgelopen tijd voor ons gedaan heeft als voor het verslag en uw antwoorden. Ik wil even doorgaan op het door de heer Posthuma aangesneden stabiliteitsvraagstuk. Ik vertrouw u volkomen op uw bruine ogen. U hoeft wat mij betreft dus niet allerlei aanvullende informatie toe te sturen. Ik begrijp ook heel goed dat u de inschatting maakt dat die gesprekken in enige mate van vertrouwelijkheid gevoerd moeten kunnen worden en dat u dus zorgvuldig bent met het opschrijven van woorden over wat partijen wel of niet gezegd hebben. Dat snap ik heel goed. Gelijktijdig denk ik dat het voor de inwoners van ons dorp moeilijk te volgen is als ze dit verslag lezen en daarin zien dat zeven partijen allemaal niet expliciet zeggen dat zij twijfels hebben over de stabiliteit van Voorschoten Lokaal. Eén partij zegt nog dat zij twijfels heeft bij de stabiliteit van een getalsmatige meerderheidscoalitie met Voorschoten Lokaal; het vraagt enige tekstexegese om precies te begrijpen wat daar stond, maar uiteindelijk kwam ik eruit. De VVD zegt dat. Het CDA spreekt van een gebrekkelijk vertrouwen tussen de VVD en Voorschoten Lokaal. Ook daar is er dus in ieder geval enig signaal, maar ik denk dat het voor de inwoners van Voorschoten moeilijk te begrijpen is als u aangeeft dat meerdere partijen die twijfel hebben uitgesproken en als ze bij geen van de zeven partijen die twijfel terug zien komen, terwijl dit wel een belangrijk thema is. U bent ook hoogleraar bestuurskunde. U heeft ongetwijfeld ook een mening over transparantie en openbaarheid van bestuur. Vindt u niet dat het de partijen in deze raad zou sieren als zij daar zelf transparant over zijn? Ik snap volkomen dat u daar niet voor hen uitspraken over kan doen. Dat kan ik volkomen billijken, maar vindt u niet dat het de transparantie in het openbaar bestuur zou sieren als wij daar zelf als fracties wel uitspraken over doen? Ik kan namelijk heel goed voor mijzelf en voor D66 zeggen dat wij twee, drie maanden geleden aan het begin van het proces hebben uitgesproken dat wij bij de nieuwe partij Voorschoten Lokaal onze bedenkingen hadden op het punt van stabiliteit, maar ook dat we in het gesprek met u nadrukkelijk hebben gezegd dat wij daarin de afgelopen maanden juist een heel positieve ontwikkeling hebben gezien, waardoor wij eigenlijk over die zorg heen waren. Ik denk dat wij ons allemaal op zo'n manier zouden kunnen uitspreken. Denkt u ook niet dat het voor de transparantie van dit proces goed zou zijn als partijen dat zouden uitspreken?

De heer **Rosenthal**: Dank voor deze vraag. Ik denk dat transparantie over dit soort zaken per definitie positief moet worden beoordeeld; laat ik dat helder maken. Ik voeg daar wel iets aan toe. Dat is geen diskwalificatie van het idee van transparantie; het woordje "maar" hoort daar dus niet bij thuis. Ik herhaal wat ik eerder heb gezegd: ik heb van verschillende fracties - ook van fracties die deel zouden nemen aan deze coalitie - in verschillende bewoordingen en ook in verschillende toonaarden twijfel gehoord over de stabiliteit van Voorschoten Lokaal. Daar zeg ik met nadruk bij - ik heb dat ook in mijn verslag aangereikt - dat ik van vrijwel alle fracties die ik heb gesproken, ook heb gehoord dat zij in de periode van 16 maart tot 22 mei hebben gemerkt dat Voorschoten Lokaal op zich goed werk heeft geleverd. Daar is geen enkel misverstand over; dat heb ik ook opgeschreven. Maar dat is iets anders dan stabiliteit in het licht van vier jaar met elkaar stevig en stabiel een college vormen en tot besluiten komen. Dat is mijn reactie.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Dank, meneer Rosenthal, voor uw werk hier. Het mag duidelijk zijn dat wij natuurlijk niet helemaal blij zijn met de uitslag. In aansluiting op datgene waarmee de heer Posthuma is begonnen en wat de heer Adriaan heeft doorgezet, begin ik eigenlijk een beetje medelijden te krijgen met de VVD, omdat zij als enige in het verslag aangeeft dat wij instabiel zouden zijn. U gaf in het verloop van de discussie aan dat dat gaat om het niet kunnen uitzitten van de rit. Kunt u iets duidelijker zijn over wat er dan niet stabiel zou zijn aan Voorschoten Lokaal en wat de andere partijen daarover gezegd zouden hebben, in het bijzonder de VVD, omdat die expliciet wordt genoemd? Met andere woorden: waaraan kunnen wij tegemoetkomen in de onderbuikgevoelens die bij anderen leven?

De heer **Rosenthal**: Dank voor deze heldere vraag. In het licht van transparantie wil ik die vraag ook graag zo transparant mogelijk beantwoorden. Ik heb dat zo opgevat. Er is gesproken over de stabiliteit van Voorschoten Lokaal als partij. Daar heb ik mij van mijn kant niet mee beziggehouden.

den. Ik vind dat op zich een minder relevant punt. Wat wel speelde, is de stabiliteit van Voorschoten Lokaal, met de nieuwe fractie, die er dan vier jaar lang, natuurlijk met dualistische connotaties die je aan de verhoudingen in een gemeente kunt geven, toch aan gehouden is om het collegeprogramma en de knopen die daarbij worden doorgehakt, te steunen. Ik denk dat dat het rechtstreekse antwoord is op uw vraag. Met betrekking tot de transparantie waar de heer Andringa ook om vraagt, kunt u dit uiteraard ook aan de andere partijen voorleggen, maar wie ben ik? Het is vooral dat punt dat voor mij speelt in de bestuurlijke verhoudingen, met als vertrekpunt dat ik de mening ben toegedaan dat voor een stabiel college dat vier jaar moet besturen, knopen moet doorhakken en moeilijke beslissingen moet nemen, geldt dat de deelnemende partijen van meet af aan over en weer verzekerd moeten zijn van vier jaar met elkaar optrekken, met op de cruciale punten natuurlijk steun vanuit de fracties die hen in de raad stutten. Dat is de reactie.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Begrijp ik het goed dat u deze analyse eigenlijk koppelt aan het feit dat wij nieuw - relatief nieuw, qua fractie - zouden zijn? Ik hoorde u immers spreken over "een nieuwe fractie" en vervolgens gaf u een enorme analyse waarom wij niet mee zouden stemmen.

De heer **Rosenthal**: Even ter verduidelijking: ik koppel het aan het insnoeren van het punt over de twijfel die er zou bestaan. Ik heb dat dus ook aan de verschillende fractievoorzitters voorgelegd. Uiteindelijk kwam het daarop neer. Het kwam niet neer op de vraag of u eventueel een wethouder gaat leveren die wel of niet stevig is of whatever. Dat is voor mij überhaupt niet zo relevant, maar dat is een beetje mijn deformatie vanwege hoe ik landelijk altijd met dit soort dingen omga, want als je wethouderskandidaten overplant naar kandidaat-bewindspersonen, zouden die daar in deze fase vooralsnog geen rol spelen. Ik weet dat dat hier wel speelt, maar ik heb dat er niet bij betrokken. Ik viel terug op de relatie van de vertegenwoordiging van uw partij in het college en de relatie vanuit dat college met de raadsfractie van Voorschoten Lokaal. Dat is het. Dat heeft niet zozeer te maken met "nieuw" of whatever. Het gaat erom dat ik dat heb gemeend te horen van de verschillende fracties waarmee ik heb gesproken. Dat is het punt.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Vooropgesteld: we zitten niet in het college. Ik vind het vreemd dat partijen twijfel uiten. Twijfel is niet gestoeld op feiten, maar is gebruikt als basis voor uw analyse om Voorschoten Lokaal te kwalificeren als "instabiel". Dat is gewoon nergens op gebaseerd en dat vinden wij heel jammer. De inschatting dat wij in de rit van de komende vier jaar niet mee zouden doen aan het stemgedrag, is nergens op gebaseerd, afgezien van onderbuikgevoelens. Dat vind ik een bijzondere conclusie.

De heer **Rosenthal**: Ik heb van uw kant in de twee gesprekken die we hebben gevoerd, vanzelfsprekend andere geluiden gehad, maar van die andere fracties heb ik geluiden gehoord die niet overeenstemden met de geluiden die ik van u heb gehoord over de stabiliteit van de relatie tussen het college en de raadsfractie van Voorschoten Lokaal. Ik kan het niet mooier maken dan het is.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Met "college" bedoelt u waarschijnlijk de formerende partijen. Ik weet niet wat u bedoelt met "college".

De heer **Rosenthal**: Ik bedoel daar de formerende partijen mee.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Oké. Ik was even in de war.

De heer **Rosenthal**: Het is goed dat u dit vraagt. Even voor de goede orde: ik heb volgens mij - ik zou bijna vragend naar de raadsgriffier kijken; schande! - van de SP en de Partij van de Arbeid dergelijke geluiden niet gehoord. Nee, die heb ik niet gehoord, maar zij kunnen dat bevestigen of loochenen.

De **voorzitter**: Meneer Van Duivendijk, heeft u nog een toelichtende vraag?

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Ik denk dat we het hier even bij kunnen laten. Ik zal er straks nog op terugkomen in de eerste termijn.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Enkele woorden van de heer Rosenthal triggerden me toch een klein beetje. De term "instabiliteit" betekent natuurlijk een fractie die afbreekt of die niet betrouwbaar meestemt; zo hebben wij die term in ieder geval gelezen en zo heb ik die term

ook gelezen in het rapport. Wat ik nu van u hoor, maakt dit een heel stuk breder. Dat gaat ook over ervaring en over de relatie met het college. Dat lijkt mij altijd een probleem. In een coalitie-onderhandeling moet duidelijk zijn wie waarom meedoet aan een coalitie. Als daar heldere afspraken over zijn en als bij iedereen bekend is wat de ander drijft, is dat toch de basis voor stabiliteit? Het is dan toch raar om dat als probleem neer te leggen bij Voorschoten Lokaal? Ik zal u eerlijk zeggen dat wij ons hebben zitten pijnigen over wat wij eventueel gezegd zouden hebben, want er werd bij omissie wel ongeveer gezegd wie iets gezegd zou hebben. Het klopt inderdaad: Voorschoten Lokaal is een nieuwe partij, die we nog niet goed kennen en waarmee we inderdaad in gesprek zouden moeten gaan om te bekijken op welke manier we kunnen samenwerken en op welke basis we dat doen. Maar benoemt u dat dan direct als het erkennen van "instabiliteit" bij Voorschoten Lokaal? Want wij hebben diezelfde opmerking eigenlijk gemaakt bij een aantal partijen, maar die zie ik niet terug genoemd als "instabiel". Hoe duidt u dat in deze context?

De heer **Rosenthal**: Met betrekking tot de instabiliteit heb ik uiteraard te maken met de relatie van de coalitiepartijen en hun respectievelijke fracties. Dat is duidelijk. Ik heb het daarbij niet gehad - ik heb dat hier ook niet gezegd - over de vraag of die fractie zou breken, uiteen zou vallen of whatever. Daar heb ik het helemaal niet over. Ik heb het over de relatie van de deelnemende coalitiepartijen en hun desbetreffende fracties. Daar gaat het om, en niet om iets anders.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik heb enigszins de indruk dat mijn woorden erg zijn geïnterpreteerd als dit zo opgeschreven is. Dan had dit misschien ook in het gespreksverslag gemogen. Dan hadden we nog commentaar daarop kunnen leveren, want ik vind dit een bijzonder zware uitleg van wat wij gezegd hebben. De bedoeling daarvan was in principe dat we absoluut in gesprek wilden, maar dat we ook in gesprek moesten om te kijken waar de gezamenlijke basis ligt. Bovendien hebben we ze expliciet genoemd als mogelijke coalitiepartner. Dat staat wel in het gespreksverslag. Dat zegt wat ons betreft het een en ander over de verwachte stabiliteit van de fractie.

De heer **Rosenthal**: De heer Andringa benadrukte de noodzaak van transparantie. Ik moet zeggen dat ik ook in de gesprekken die ik heb gehad, soms een duidelijke mededeling kreeg van een bepaalde fractie en dat die mededeling vervolgens weer wat werd teruggehaald, teruggenomen of, zoals dat heel geleerd heet, gemitigeerd of een beetje gedempt. Ik heb in de laatste fase van het tot stand brengen van de bijlage ook nog gemerkt dat er door sommigen over bepaalde passages werd gezegd: zou je dat toch iets anders willen formuleren? Kortom, dat is wat er gespeeld heeft. Dat heeft ook gespeeld - ik zeg dat even nadrukkelijk - omtrent bijvoorbeeld het oordeel van de huwelijkspartners D66 en GroenLinks inzake hun eventuele voorkeur, in bepaalde combinaties, voor hetzij de VVD, hetzij Voorschoten Lokaal. Ik zeg het zoals het is.

De **voorzitter**: Heeft de heer Deuzeman nog een aanvullende vraag?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Nee, voorzitter, ik kan dat alleen maar erkennen. Dat klopt dus.

De **voorzitter**: Prima. Ik zie knikkende gezichten van beide partijen. Dat is dus juist. Zijn er verder nog aanvullende toelichtende vragen aan de heer Rosenthal over de rapportage?

De heer **De Bruijn** (VVD): Wij hebben eigenlijk niet direct een vraag, maar ik zou van de gelegenheid gebruik willen maken om ook namens de VVD onze informateur hartelijk te danken voor alle inzet en natuurlijk ook alle vrije tijd die u hier voor ons in heeft gestoken. Dat wilde ik niet zomaar voorbij laten gaan. Dus hartelijk dank, ook namens de VVD-fractie.

De heer **Rosenthal**: Dank u.

De **voorzitter**: Ik kan die woorden direct overnemen, want volgens mij zijn aan het einde gekomen van dit blokje, de vragen aan de informateur. Ik bedank u namens de raad voor uw tijd en uw energie voor Voorschoten. Ik heb nog een kleinigheidje. U leek mij een type dat houdt van wijn. Als dat niet zo is, heb ik ook nog een doosje chocolade uit Voorschoten. Ik zit dus hopelijk hoe dan ook goed met één van beide. Ongelofelijk veel dank voor wat u voor Voorschoten heeft gedaan!

De heer **Rosenthal**: Dank u wel.

(Applaus)

De **voorzitter**: U bent uiteraard van harte uitgenodigd om de vergadering verder te blijven volgen.

We komen nu bij de eerste termijn van de raad in het politieke debat over de rapportage. We hanteren geen spreektijden. Ik wil u wel verzoeken om zich enigszins te beperken. Ja, meneer Deuzeman, ik ga het nogmaals zeggen, want zoals u weet, hebben wij hierna nog een vergadering. Ik vraag het u dus vriendelijk.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Voorzitter. Ik had een mooi betoog voorbereid dat voor een deel al is besproken, maar in het verslag vielen mij twee punten op: het punt van de stabiliteit en de frase "ik hoor hierin". Beide punten vind ik even belangrijk om aan te stippen, omdat zij redelijk negatief over onze partij zijn. Wij hebben net al geconstateerd dat de stabiliteit een belangrijk vraagstuk was bij alle fracties en dat die blijkbaar toch iets minder hard geduid moet worden dan we eigenlijk bedoeld hebben. Nogmaals, dan vind ik het vervelend dat dat van de VVD toevallig op papier is gekomen en van de andere fracties niet. Maar misschien heeft de VVD dit het sterkst aangezet en is het daardoor op papier gekomen. Als er iets is waar wij iets aan kunnen doen om dat onderbuikgevoel over - in jullie ogen - het gebrek aan stabiliteit weg te kunnen nemen, doen wij dat graag, zoals ik net al aan de heer Rosenthal vroeg. Dat hoor ik dan wel een keer op een later moment, want wij herkennen ons gewoon niet in deze kwalificatie. Voorschoten Lokaal is een stabiele fractie en is een stabiele partij.

Ik beland bij mijn tweede punt, namelijk "ik hoor hierin". Op pagina 3 van het verslag geeft de formateurs middels zijn opmerking "Ik hoor hierin (...)" inkleuring aan iets wat wij als Voorschoten Lokaal niet gezegd dan wel bedoeld hebben, namelijk de gedachte dat wij getalsmatig een brede coalitie zouden willen hebben zodat er afwijkend gestemd zou kunnen worden door onze fractie. Ook hier is net veel over gezegd. Het idee dat Voorschoten Lokaal als een standaard "way of working" niet mee zou stemmen met een coalitie, werpen wij verre van ons.

Samenvattend zou ik zeggen dat wij gewoon een gedegen partij zijn. We zijn inderdaad nieuw, maar dat neemt niet weg ... "Nieuw" is trouwens relatief, want drie van de vier fractieleden hebben meerdere jaren in de raad en in commissies gezeten. Zo nieuw is het dus ook weer niet. Ook werpen wij het idee dat onze modus operandi zou zijn dat wij niet stabiel zouden zijn middels niet meestemmen met een coalitie of college, verre van ons. Wij zien dan ook geen reden om niet gewoon door te formeren met de VVD en het CDA en desgewenst een vierde partij. Wij zullen het raadsvoorstel daarom niet steunen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. We zaten hier twee weken geleden om het mislukken van de eerste ronde van de formatie te bespreken. Ik heb toen een lang betoog gehouden over het belang van het bouwen aan een gemeenschappelijk verhaal in een coalitie; ik heb daar nu weer herinnerd, burgemeester. Je bent er niet met even snel iets opschrijven over de MFA of een paar mooie woorden over burgerparticipatie, want ons dorp mag van ons verwachten dat we ook aangeven waar we heen willen en waarom we dat willen. De Kadernota die wij als niet-formerende partijen nu ook gekregen hebben, laat zien dat vier jaar maar wat prutsen en op de winkel passen de komende tijd gewoon echt niet kan. Ik heb er in die vergadering op aangedrongen dat de drie grootste partijen, die nu al maanden aan zet zijn geweest, hun verantwoordelijkheid hierin nemen. De zomer komt er weer aan. De begroting moet geschreven worden. In de regio worden de portefeuilles verdeeld. Het is belangrijk dat het college in stelling wordt gebracht. De informateur noemde dat ook; hij noemde dit "van vitaal belang voor Voorschoten". Dat vond ik mooi uitgedrukt. Volgens het formatierapport dat we twee weken geleden bespraken, bestond er tussen deze partijen een goede chemie en ging het inhoudelijk prima. Het wordt wat ons betreft tijd dat we het eindelijk ook over die inhoud gaan hebben. Natuurlijk hadden wij liever aan tafel gezeten, maar we zijn zelfbewust genoeg en ook bereid om het gesprek over de toekomst van het dorp vanuit de positie aan te gaan. Dat is tenslotte politiek. Zoals te lezen is in het rapport, hebben wij dat ook gemeld bij de informateur. We waren niet de enigen, want zes van de zeven partijen vonden dit. Wij vonden het dan ook heel opmerkelijk dat deze optie desondanks van tafel is geveegd. Twaalf zetels geeft wat ons betreft een comfortabele meerderheid; dat staat ook geciteerd in ons verslag, maar dat geeft de informateur zelf ook uitdrukkelijk aan. Wat de politieke kleur betreft: twee weken geleden werd door de drie partijen echt tegengas gegeven tegen het idee van een rechts motorblok. Als we de verslagen van de informateur mogen geloven, wordt dat ook in de raad niet als een heel groot probleem gezien. Ik vind dat dus ook een klein beetje zwak. Uiteindelijk ligt het simpelweg niet voor de hand. Daar moeten we het mee doen.

In plaats daarvan ligt er nu een advies dat gebaseerd lijkt op alles behalve die inhoud. Om redenen die uiteindelijk toch vooral neer lijken te komen op onderbuikgevoel bij enkele fracties, wordt Voorschoten Lokaal nu aan de kant gezet. Dat vind ik getuigen van weinig respect voor de grote winnaar van de verkiezingen, zeker gezien de constructieve houding die deze partij in de afgelopen maanden heeft ingenomen. We hebben daar als fractie echt wel moeite mee, zeker als we nu te horen krijgen dat wij dat kennelijk vonden, waar wij ons niet in herkennen. Vervolgens is, zoals de Voorschotense Krant vandaag al schreef, GroenLinks weer in beeld als coalitiepartner, niet zozeer op basis van inhoud maar omdat er toch iemand moet zijn die die lege stoel maar weer eens opvult. Dat is wat ons betreft een compleet negatieve keuze: "ja, nou jullie dan maar". Kennelijk is dat ook de enige overgebleven mogelijkheid, ook al hebben we zelf in onze gesprekken een aantal alternatieven benoemd. Wij vinden dit eigenlijk geen basis voor een coalitie. Als het enige wat ons moet binden, is dat we niet Voorschoten Lokaal zijn, zitten we straks met een coalitie met een massa zetels en geen enkel verhaal. Dan is de kans levensgroot dat we hier over vier jaar weer zitten en dat we dan concluderen dat we eigenlijk niet zo heel veel gedaan hebben en het dorp een beetje verprutst hebben. Dan loopt die brede vertegenwoordiging er gewoon op uit dat het vertrouwen - het CDA had het over het herstel van vertrouwen - heel hard weggaat als we nog vier jaar lang blijven aanklooien. Is dat onvermijdelijk als het met deze vier partijen gebeurt? Nee, we hebben zelf ook gezegd dat het absoluut een optie is dat we daarmee aan tafel gaan zitten, maar dan moeten we wel ophouden met maandenlang "wie gaat met wie?" en moeten we ons nu eindelijk gaan richten op die inhoud en gewoon de tijd nemen om duidelijk te krijgen wat we gaan doen, hoe we dat willen doen en vooral waarom we dat willen doen. Daar ligt wat ons betreft de pijn in de rest van het advies, want als kers op de taart mogen we dit liefst nog voor de zomer afronden. Het is nu drie maanden na de verkiezingen. Vier partijen hebben de verantwoordelijkheid genomen om het dorp te gaan besturen en hebben GroenLinks daarbij bewust uitgesloten. Dat is prima; dat is een keuze. Maanden later ligt er nog niets, maar daar klinkt merkwaardig genoeg geen enkele kritiek op. Maar GroenLinks moet zich nu even in twee weekjes rond de Kadernota maar even gaan plooiën, want zo lastig hoeft het uiteindelijk niet te zijn. En dan moet deze combinatie ook maar slagen, want anders zitten we in september nog zonder college. En inderdaad, de commissaris van de Koning kijkt met argusogen mee. Om eerlijk te zijn werd het al een beetje gebracht als een verstandshuwelijk tussen deze partijen: "het moet maar". Maar het wordt eigenlijk gewoon een shotgun marriage als we er onder deze omstandigheden in moeten gaan. Ik heb het twee weken geleden ook al gezegd, maar ik was kennelijk niet duidelijk genoeg: GroenLinks gaat niet zomaar bij een kruisje tekenen, wie dat ook van ons vraagt. We vinden dat respectloos ten opzichte van de mensen bij de bibliotheek en bij het zwembad en de mensen op de wachtlijst voor sociale woningbouw. Die verwachten van ons een visie en doorpakken in het dorp. We vinden het ook respectloos ten opzichte van onze collega's van Voorschoten Lokaal, die op dit moment gewoon onder de bus worden gegooid. En ik vind het respectloos ten opzichte van onze kiezers en onszelf. Ik mag eigenlijk hopen dat iedere fractie in deze raad op deze manier zou reageren. Als dit de insteek moet zijn, gaan we gewoon niet akkoord met dit voorstel.

Natuurlijk is het goed als Voorschoten weer snel bestuurd wordt. Als dat het allerbelangrijkste is, is er een ruime meerderheid in de raad die duidelijk is geweest over de beste mogelijkheid daartoe. Daarom hierbij nogmaals mijn vraag, specifiek aan de drie betrokken partijen VVD, CDA en Voorschoten Lokaal: bent u dan bereid om die formatie door te zetten? We hebben Voorschoten Lokaal dat expliciet horen uitspreken. Ik ben benieuwd naar het antwoord van de andere partijen. Er is zoveel urgentie; dat wordt overal benoemd en alle partijen erkennen dat. Ik neem aan dat er in de afgelopen maand, sinds het breken van D66 met deze drie, in ieder geval doorgesproken is. Laat die gesprekken van de afgelopen maanden dan de basis zijn voor uw verhaal over Voorschoten. Dus concreet: als er nu een amendement op tafel zou liggen om daarover gezamenlijk in gesprek te gaan, zou u daar dan voor stemmen?

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Net als bij de aanstelling van de eerste informateur in april heb ik twee weken geleden duidelijk aangegeven dat een vierpartijencoalitie met een brede meerderheid wat mij betreft niet nodig is. Tegelijkertijd moeten wij als SP respecteren dat de raad er twee weken geleden in de opdracht aan informateur Rosenthal voor gekozen heeft om daar alsnog mee verder te gaan. Dit leidt nu tot een rare situatie. De grootste drie partijen zouden een meerderheidscoalitie kunnen vormen, maar daar kiest deze informateur niet voor. Er wordt gekozen voor een brede meerderheidscoalitie. Daarbij doet zich iets raars voor, want drie van deze vier partijen hebben tot voor kort al met elkaar om de tafel gezeten in een formatieproces. Een van die drie, D66, is daar toen uitgestapt, met allerlei inhoudelijke redenen. In de raadsvergadering waarin we dat bespraken, waren het CDA en de VVD twee weken geleden vol onbegrip over die stap van D66.

Maar vervolgens ligt er nu weer een raadsvoorstel waarmee deze drie partijen, met GroenLinks erbij, opnieuw gaan formeren. De SP begrijpt dit niet. De SP begrijpt dit voorstel niet en de SP deelt ook de kritiek die de heer Deuzeman van GroenLinks daarop zojuist naar voren heeft gebracht.

Wij begrijpen uit het verslag van de informateur dat er bij de VVD en misschien ook bij het CDA nogal wat twijfels zijn over deelname van Voorschoten Lokaal. Wij zouden die twijfels graag hier in de raad naar voren willen hebben, maar vreemd genoeg hebben de fracties van het CDA en de VVD zich op dit moment nog niet in het debat gemengd. Dat is erg vreemd en ook een soort minachting van deze twee partijen ten opzichte van deze raad. Nee, meneer Lavrijsen, dit is niet de eerste termijn. We zijn al drie kwartier bezig. We hebben net al een hele ronde met de informateur gehad. Daarbij ging het wel over de VVD, maar het enige wat de VVD heeft gedaan, is het bedanken van de informateur. Verder heeft de VVD zich nog niet met dit debat bemoeid. Dat vind ik echt schandelijk. Het zou fijn zijn als kritiek via de microfoon gaat, zodat die via het debat loopt.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, ik constateer wel dat de eerste ronde ging over de technische toelichting en over vragen aan de informateur. Als partijen daarover geen vragen hebben, is dat hun goed recht. Nu zijn we volgens mij in de eerste politieke ronde van de raad gekomen. Als ik zo rondkijk, denk ik dat elke partij hierin aan bod komt en dat er voldoende ruimte is om hier politiek-inhoudelijke zaken met elkaar te wisselen. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Maassen** (SP): In dat geval: mochten de fracties van de VVD en het CDA zich verwaardigen om mee te doen aan dit debat, dan heb ik de volgende vragen aan ze. Hebben zij vertrouwen in het vormen van een coalitie van drie partijen, namelijk het CDA, de VVD en Voorschoten Lokaal? Of klopt het wat de informateur zegt en hebben ze dat vertrouwen niet? Aan de fracties van het CDA en de VVD heb ik ook de vraag waarom u er wel vertrouwen in heeft om te gaan formeren met D66, de partij die twee weken geleden met u aan het formeren was en eruit stapte? Ten slotte de vraag aan de fractie van D66 waarom zij er nu wel vertrouwen in zou hebben om een formatieproces met het CDA en de VVD aan te gaan zonder dat de klachten die u eerder had, namelijk dat er geen keuzes worden gemaakt, nu weer terugkomen.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. De heer Rosenthal gebruikte zojuist tot twee keer toe de term "de huwelijkspartners". Toen ik de heer Deuzeman hoorde spreken, snapte ik die typering, want in de bijdrage die ik had geschreven, zitten veel dezelfde sentimenten. Daarbij moet ik wel zeggen - dat is misschien ongebruikelijk voor onze onderlinge dynamiek - dat ik het op een wat andere toonhoogte had geschreven. Meestal draaien we die rollen om. Dat vond ik dus opmerkelijk.

Een belangrijk onderdeel van wat ik van tevoren had bedacht te willen zeggen, is net al geadresseerd in de ronde die we met de heer Rosenthal hadden. Dat hoef ik dus niet allemaal te herhalen. Wat ons betreft blijft overeind dat de optie dat de drie grootste partijen uit de Voorschotense gemeenteraad samen op korte termijn een coalitie vormen, een logische is. We delen ook volkomen de inschattingen die de heer Rosenthal op eigen titel maakt over de onwenselijkheid van de argumentatie dat er een vierde partij in een coalitie moet zitten omdat de rest het kan opvangen als er straks eentje buiten boord valt of als er brokken komen. Dat is geen gezonde basis om een coalitie te starten. Dat zijn wij volledig met de heer Rosenthal eens. Wij denken dan ook dat het logisch en voor de hand liggend is om ook te kijken naar een driepartijencoalitie, in de wetenschap dat volgens mij geen van de partijen heeft aangegeven dat dat à priori een onbegaanbare weg is. Getalsmatig is twaalf zetels een brede coalitie. In uw uitleg gaf u, meneer Rosenthal, aan dat u uitging van meer dan elf als de uitleg van "een brede coalitie". De drie grootste partijen vertegenwoordigen gezamenlijk een breed politiek spectrum. De heer Deuzeman verwees al naar het debat van twee weken geleden, waarin dat nadrukkelijk werd aangegeven. De heer Maassen zei net al dat de drie partijen na 22 mei aangaven volledig verrast te zijn geweest toen D66 zich terugtrok uit de formatieronde omdat de samenwerking zo goed was en de vooruitzichten op het sluiten van een coalitieakkoord zo positief waren. Het perspectief lag er dus duidelijk. Ze moeten snel tot een akkoord kunnen komen. Vandaar dat wij de heer Rosenthal dat advies hebben meegegeven. Dat voelt in politieke zin vaak best contra-intuïtief. Dat realiseren wij ons. Hoe vaak komt het nou voor dat een politieke partij als advies aan een informateur geeft: ga maar zonder ons formeren? Dat is best contra-intuïtief, maar gezien de dynamiek van de afgelopen maanden lag dit voor ons gewoon het meest voor de hand. Daarom de vraag die de heren Deuzeman en Maassen allebei al concreet stelden en die al is beantwoord door de heer Van Duivendijk: is het alsnog een begaanbare weg dat de VVD, het CDA en Voorschoten Lokaal het met z'n drieën gaan doen? De heer Van Duivendijk heeft die vraag beantwoord. Ik ben benieuwd naar de antwoorden van de andere twee partijen.

Terwijl ik me die vraag stelde, merkte ik ook een reservering bij die vraag; toen ik het op papier zette, merkte ik dat ik daar ook een reservering bij kreeg. Meneer Rosenthal zei het al: we zijn vandaag op de kop af drie maanden bezig met deze formatie. Die drie maanden doen mij een beetje te veel denken aan een schoolplein: wie wil met wie verkeren en hoe kom je erachter dat de ander dat ook wil zonder dat je jezelf hoeft uit te spreken? Ik weet en ik zie ook dagelijks dat we met 21 raadsleden in deze zaal zitten die de oprechte intentie hebben om goede dingen te doen voor Voorschoten. We verschillen weleens met elkaar van mening over wat goed is, maar ik twijfel niet aan de oprechtheid en aan de intenties van de twintig collega's. Toch zie ik dat die inhoudelijke drive in dit formatieproces de afgelopen drie maanden - ik zeg daarbij: ook bij mijzelf - het onder-spit dreigt te delven. We zijn te veel bezig met de vraag "wie wil met wie?" en te weinig met "waarom willen we vooruit?" Ik hoop dan ook dat we in de tweede termijn juist daarop de focus gaan leggen: hoe kunnen we de slag maken van de poppetjes naar de inhoud, van het schoolplein naar de raadzaal? Want daar moeten we uiteindelijk met elkaar de slag gaan maken. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen die wil heeft. Daarnaast wil ik waken voor al te veel tijdsdruk of negativisme over de duur van deze formatie; daarmee sluit ik ook aan op wat de heer Deuzeman daarover zei. Meneer Rosenthal zei dat het vroeger verplicht binnen drie maanden moest. Ik ben heel blij dat dat niet meer zo is. Dat is misschien contra-intuïtief, maar mijn collega Jolien Schroot had daar vandaag een mooie verwoording van: als je de eerste knoppen wegplukt uit pepers, paprika's of aardbeien, start de oogst iets later, maar zijn de kwaliteit en de kwantiteit over het algemeen beter. Dat is in de praktijk ook zo. Je kan beter de tijd nemen met een goed proces om daadwerkelijk tot een goede coalitie te komen die er weloverwogen voor gaat om het met elkaar te doen en die daaruit de stabiliteit haalt om vier jaar voort te gaan dan dat je zegt: omdat er zoveel tijdsdruk is, omdat we de baantjes in de regio moeten verdelen en omdat er een begroting aankomt, moeten we snel door. Want dat is het moment dat je daadwerkelijk brokken maakt. Ik snap volkomen de overweging dat er deze zomer een begroting moet worden opgesteld, maar in allerlei formaties zijn we gewend dat formaties door begrotingscycli heen lopen. Dan wordt er gewerkt aan een nota van wijzigingen en dan wordt een nota van wijzigingen tegelijk met de begrotingsbehandeling in stemming gebracht. We hoeven dus niet per se klaar te zijn voordat de begrotingsbehandeling intern in de ambtelijke organisatie begint. Als wij onszelf die tijdsdruk opleggen, acht ik de kans het grootst dat het uiteindelijk tot chaos gaat leiden, omdat snelheid dan prevaleert boven kwaliteit. Daar zou ik echt voor willen waken.

Er was nog een vraag van de heer Maassen aan D66. Die heb ik nog niet beantwoord. De vraag was waarom wij, zoals in het advies van de formateur, weer bereid zouden zijn om alsnog met VVD en CDA aan tafel te gaan zitten. Volgens mij heb ik die vraag in de vorige raadsvergadering op 6 juni beantwoord. Wij hebben aan die tafel geconstateerd dat zich aan die tafel bij ons een andere dynamiek ontwikkelde dan de dynamiek die we bij de andere drie partijen gezamenlijk zagen. Wij hebben dus gezegd: D66 in z'n eentje naast die drie partijen, dat zien we niet zitten. Gelijktijdig hebben wij, toen al, ook gezegd dat dit niet één partij specifiek aan te rekenen was. Ik zei net al iets over mijn opmerking richting Voorschoten Lokaal: op 16 maart hadden wij twijfel over de stabiliteit van Voorschoten Lokaal, maar gaandeweg het proces hebben wij echt gezien hoe Voorschoten Lokaal zich positief manifesteert in de gemeenteraad. Er is dus niet één partij waar dat zich op richt. We hebben wel gezegd: om de balans in een coalitie te hebben, vinden wij het belangrijk dat wij samen met onze huwelijkspartner GroenLinks dat proces zouden ingaan. In de variant van D66 en GroenLinks met VVD en CDA zouden wij mogelijkheden zien. In de variant van D66 en GroenLinks met VVD en Voorschoten Lokaal zouden wij mogelijkheden zien. Ook in de variant met D66 en GroenLinks met het CDA en Voorschoten Lokaal zouden wij mogelijkheden zien. Maar alle drie die scenario's zijn wat ons betreft op dit moment minder voor de hand liggend dan wat wij hebben aangegeven als de meest voor de hand liggende optie, waarbij de drie grootste partijen, die een grote raadsvertegenwoordiging met zich mee zouden brengen, zowel in politiek spectrum als in zetel-tal, en die bovendien al twee maanden voorwerk hebben gedaan in goede harmonie en dus relatief snel klaar zouden kunnen zijn, het met elkaar zouden gaan doen. Vandaar dat dat ons eerste advies is, maar wij denken dat wij oprecht met alle drie overige genoemde varianten mogelijkheden zien. Ik zeg daarbij dat we volgens mij trouwens ook met de PvdA en de SP prima zouden kunnen samenwerken, want dat hebben we niet zo nadrukkelijk genoemd. Ook dat sluit ik in geen enkel opzicht uit; laat dat ook helder zijn.

De heer **De Bruijn** (VVD): Voorzitter. Het is lang verwacht dat ook de VVD zich mengt in het debat. Wij zullen de mensen dus op hun wenken bedienen. Ik wil beginnen met het thema "transparantie", waar de heer Andringa van D66 over begon. Die wil ik ook geven. In het rapport van de

informatie staat inderdaad dat de VVD wellicht twijfels heeft over Voorschoten Lokaal. Wij gaan dat ook niet onder stoelen of banken steken. Wij vinden dat de tekst zoals die verwoord is in het stuk klopt. Ik vind dat wij er ook eerlijk over moeten zijn dat dat zo is. Sterker nog: we zijn daar vanaf het begin tot nu toe heel consequent in geweest. Maar ik wil daarbij benadrukken dat we die gesprekken hebben gehad. Wij hebben het erover gehad: Lokaal Voorschoten is inderdaad een nieuwe partij. Sterker nog: ik heb de heer Van Duivendijk ook zelf een keer een uitspraak horen doen in de zin van: wij zijn inderdaad een nieuwe fractie; wij gaan daaraan bouwen en wij moeten ook groeien. Het is dus zelfs een stukje bewustzijn dat de fractie ook zelf heeft. Dat is wat wij inderdaad ook naar voren hebben gebracht bij de informateur. Wij zeiden: als wij met drie partijen doorgaan, kan dat in eerste instantie een risico zijn. Maar ik wil ook heel helder zijn: dit betekent niet dat wij totaal geen vertrouwen hebben in Lokaal Voorschoten. In de heer Van Duivendijk, maar ook in de wethouderskandidaat zien wij mensen waarmee wij ook heel goed zouden kunnen samenwerken. Maar terugkomend op de vraag waarom de VVD uiteindelijk heeft gezegd dat zij niet in eerste instantie met deze drie partijen door wilde: dat is simpelweg de opdrachtformulering die we in de eerste informatiefase met elkaar hebben afgesproken, maar ook in deze uiteindelijke informatiefase. We zouden immers op zoek gaan naar een brede coalitie, zowel in getal als in politiek spectrum. Toen uiteindelijk de conclusie was dat de D66-fractie er vanwege haar moverende redenen uit stapte - dat is natuurlijk helemaal aan haar - hebben wij daarom gezegd dat wij het wel een kans wilden geven om in een nieuwe ronde te kijken of het mogelijk zou zijn om toch een coalitie met vier partijen te vormen, die ook recht doet aan de variabelen die wij in die opdracht hebben meegegeven. Wij kunnen echter natuurlijk ook tellen, ook kijkend naar de raad. Er werd al gezegd dat zes van de zeven partijen aangeven: waarom gaan jullie eigenlijk niet met z'n drieën verder? We horen de twijfels bij verschillende partijen; ik moet zeggen: bij GroenLinks en ook bij D66. Ik moet zeggen dat wij echt ook veel vertrouwen hebben in deze fracties; dat zeg ik ook echt vanuit de grond van mijn hart. We hebben echt ook vertrouwen in GroenLinks en we hebben echt vertrouwen in D66. We hebben ook in het voorproces bij D66 gezien dat we veel overlap hebben op inhoud. Ook wat GroenLinks betreft zijn we ervan overtuigd dat we daar goed uit zouden komen. Wij zien ook veel overlap in een samenwerking met het CDA. Dat staat ook heel duidelijk in het rapport en dat is ook perfect verwoord.

Dat brengt mij natuurlijk bij de volgende vraag. Ik gaf net complimenten aan de informateur voor het stuk dat voorligt. Daar moet echter natuurlijk ook steun voor zijn van de vier betrokken partijen. Meerdere fracties vragen ons als VVD: bent u ook bereid om eventueel de stap in het diepe te wagen met het CDA en Lokaal Voorschoten? Ik heb net heel duidelijk gezegd dat wij ons vanaf het begin graag aan de opdracht willen houden, maar als de raad aangeeft dat dat niet gaat lukken en als u dat niet ziet zitten, willen wij die sprong in het diepe echt wel wagen. Dat geeft misschien ook duidelijkheid met betrekking tot de vragen die u heeft gesteld. Ik vind ook - dat meen ik - dat ook bij de nu voorliggende variant een proces aan de ene kant altijd secuur moet zijn en dat je daar de tijd voor moet nemen die het nodig heeft. Daar ben ik het helemaal mee eens: je moet nooit overhaasten; je moet de tijd nemen die daarvoor nodig is. Aan de andere kant hebben we natuurlijk wel een stukje tijdsdruk, die zojuist ook is besproken. Daar moeten we ook rekening mee houden. Het belangrijkste is dat de VVD in ieder geval de verantwoordelijkheid wil nemen. Wij willen meedoen in een volgende coalitie. Wij denken ook dat Voorschoten dat nodig heeft. Ik hoop dat ik de standpunten van de VVD hiermee wat helderder naar voren heb gebracht.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb met heel veel interesse geluisterd naar het betoog van de heer De Bruijn. Ik zal het in mijn eigen woorden samenvatten. De heer De Bruijn zegt dat hij eigenlijk het advies van de informateur wil opvolgen, maar dat de anderen niet willen en dat hij daarom maar met Voorschoten Lokaal en het CDA gaat praten, ook al heeft hij zijn twijfels bij Voorschoten Lokaal. Mijn vraag aan de heer De Bruijn is of dat een goede basis is voor een coalitie.

De heer **De Bruijn** (VVD): De heer Maassen heeft vaak een selectief gehoor. Ik snap dat hij het graag frameert naar de SP-kant. Volgens mij ben ik ontzettend helder geweest. Als VVD willen we verantwoordelijkheid nemen. Wij zien het ook zitten met drie partijen. We hebben er alle vertrouwen in om dat ook te doen. Er is een voorstel van de informateur geweest dat past binnen de opdrachtformulering die wij met z'n allen hebben afgesproken. Ik constateer dat daar twijfel over is en dat daar geen draagvlak voor is.

De heer **Maassen** (SP): De heer De Bruijn mag mijn woorden "framing" noemen, maar het was natuurlijk wel een accurate samenvatting.

De heer **De Bruijn** (VVD): Dat was het niet.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, graag uw vraag.

De heer **Maassen** (SP): De heer De Bruijn zegt zojuist in antwoord op mijn vraag dat hij alle vertrouwen heeft in een coalitie van VVD, CDA en Voorschoten Lokaal. Hoe moet ik dat rijmen met het citaat uit het rapport van de informateur dat de VVD twijfels heeft bij de stabiliteit van een getalsmatige meerderheidscoalitie met Voorschoten Lokaal en dat het bij zo'n variant daarom de voorkeur heeft om een vierde partij toe te voegen? Hoe rijm ik dat met uw opmerking van zojuist dat u er alle vertrouwen in heeft om het met drie partijen te doen? Klopt het wat u hier zegt of klopt het wat in het rapport van de informateur staat?

De heer **De Bruijn** (VVD): Ik heb heel duidelijk gezegd dat wij direct hebben gezegd dat wij een voorkeur hebben voor vier partijen. Dat is inderdaad vanwege stabiliteit, maar we hebben ook direct gezegd dat het ons in getal in de toekomst zal helpen om besluitvaardiger te zijn als raad. Dat hebben we dus meteen aangegeven. Het klopt dat wij hebben aangegeven dat er nog ontwikkeling zal zijn bij de fractie van Lokaal Voorschoten. Dat heb ik zojuist ook volmondig aangegeven. Ik heb gezegd dat wij daar gewoon transparant en helder over willen zijn; daar zijn we altijd eerlijk over geweest. Dat heeft de heer Van Duivendijk zojuist ook zelf aangegeven, zoals ik zojuist ook heb weergegeven. Wij zullen daar verschillende gesprekken over voeren. Maar nogmaals, ook kijkend naar de kandidaat die voor het college naar voren wordt geschoven en die we allemaal kennen en ook naar de heer Van Duivendijk zelf en de andere fractieleden, heb ik daar genoeg vertrouwen, voldoende vertrouwen in om die stap te maken.

De heer **Andringa** (D66): Dank aan de heer De Bruijn. Ik vond uw verhaal heel helder. Ook dank voor de transparantie. Ik vond dat positief. Ik heb alleen één verduidelijkende vraag. U geeft volgens mij terecht aan dat niet alleen in deze raad maar ook uit het verslag van de informateur blijkt dat er een duidelijk signaal is afgegeven om het met z'n drieën te gaan proberen. U geeft aan dat u daarvoor open staat en dat u daar vertrouwen in heeft. Hulde daarvoor. Betekent dit dan ook dat u een amendement zult indienen op het raadsvoorstel, zodat daar straks over gestemd gaat worden? Dat lijkt mij dan immers het meest voor de hand liggend. Ik denk dat het belangrijk is dat we helder hebben wat straks de procedure is.

De heer **De Bruijn** (VVD): Ik stel voor dat we eerst even de eerste termijn van het debat afwachten. Na de eerste termijn zouden wij even een schorsing willen, als dat zo mag.

De **voorzitter**: Uiteraard. Iedereen die een schorsing aanvraagt, mag die uiteraard invullen. Dat weet u inmiddels toch?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ze zeggen dat getrouwde stellen vaak elkaars zinnen afmaken. Ik had exact dezelfde vraag als de heer Andringa.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik heb een enerverende periode achter de rug. Ik moet eerlijk zeggen dat het van mij wel een keer afgelopen mag zijn, want mijn telefoon is ontzettend warm geworden en is een paar keer uitgevallen. We zijn zó lang aan het formeren en zó lang naar elkaar aan het kijken. Het moet een keer om de inhoud gaan. Dat ben ik helemaal met de heer Andringa eens. Gelukkig was u het de vorige keer met 90% van de inhoud eens, maar ging u volgens mij op grond van de relatie weg. Maar als je een huwelijk hebt en een trio wil beginnen, moet je wel een hele stabiele relatie hebben. Ik denk dat daar onze opmerking bij de informateur ligt. Ik heb niet voor niks gezegd dat er wel een bepaalde stabiliteit zal moeten zijn tussen Voorschoten Lokaal en de VVD, want daar zie ik inderdaad nog wel wat instabiliteit. Dat heb ik letterlijk gezegd. Over de Vereniging Voorschoten Lokaal heb ik gezegd dat die nog moet groeien. Ik heb over de mensen gezegd dat het uitstekende mensen zijn. Ik heb het over de fractievoorzitter, over de wethouderskandidaat en ook over de nieuwe voorzitter van de partij gehad. Zo heb ik dus gesproken. Ik heb wel gezegd dat de vereniging nog moet groeien. Dat is heel belangrijk als achterliggende stabiele basis van een partij. Dat hebben wij in het verleden gemerkt; dat is ontzettend belangrijk. Daar zal de partij dus verder in moeten groeien. Dat heb ik gezegd, maar het is vooral belangrijk dat er op dit moment hele goede mensen zitten waar wij vertrouwen in hebben. Wij zouden dus best in een coalitie kunnen zitten met Voorschoten Lokaal en de VVD. Geen enkel probleem, maar nogmaals, als je een trio wil beginnen, moet je daarnaast wel een stabiele relatie hebben. Dat is dus mijn eerste opmerking, naar de heer Maassen toe.

Ik denk dat in het verslag goed is weergegeven wat wij hebben ingebracht bij de coalitiebesprekingen. Juist omdat GroenLinks en D66 elkaar vasthouden, hebben wij de tweede genoemde optie ook als optie genoemd. Daarbij hebben we eigenlijk gezegd - dat kun je ook lezen - dat we graag door willen met de partijen, omdat we al zover zijn gekomen. Bij het aflopen van de besprekingen heb ik ook gezegd dat we het eigenlijk verdienen om door te gaan. Dat vind ik nog steeds, want we hebben inhoudelijk goede gesprekken gevoerd. U zou ons op een heleboel punten gedogen, meneer Andringa; ik zou bijna "meneer Adriaan" zeggen. Over een heleboel punten heeft u gezegd daarin mee te kunnen gaan. We waren dus inderdaad verrast door het uiteindelijke resultaat. Maar nogmaals, wij hebben vertrouwen in deze drie partijen, in die meerderheid, als dat hier zo zou staan. Dat hebben we ook eerder uitgesproken en dat blijven we uitspreken. Maar nogmaals, het gaat niet alleen om ons, maar ook om twee andere partijen, die daar ook een hele duidelijke uitspraak over moeten doen. Wij zijn bereid om in te stappen in welke coalitie dan ook. Dat hebben we ook gezegd: we sluiten niemand uit. We hebben een programma dat heel goed aansluit op meerdere programma's, zeker op het gebied van duurzaamheid. We hebben het niet voor niks "Duurzaam Voorschoten" genoemd. Ga dus uit van een zeer duurzame partner, als het zover is. Ook in deze coalitie staan we er dus klaar voor.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben een beetje in verwarring: over welke coalitie heeft het CDA het nu? Is het CDA nu ingegaan op het voorliggende raadsvoorstel of is het CDA ingegaan op een driepartijencoalitie van de drie grootste partijen? Wat het antwoord op die vraag ook is, de tweede vraag is welke van die twee de voorkeur van het CDA heeft.

De heer **Zoetemelk** (CDA): De voorkeur had de 3+1-variant, waarbij we GroenLinks graag bij hadden willen zien schuiven, ook gezien onze programmatuur, onze achtergrond en onze wensen voor de komende vier jaren. Dat bleek door het goede huwelijk tussen D66 en GroenLinks onmogelijk en ik denk dat dat nu onmogelijk blijft, want geen van de partijen zal die uitspraak vanavond doen. Nogmaals, wij hebben bij de informateur allereerst uitgesproken dat we het op zich goed vinden als deze partijen met elkaar doorgaan, juist vanwege de behaalde resultaten, die vandaag ook al eerder genoemd zijn. Ik beantwoordde in principe dus eigenlijk allereerst uw vraag of we met deze drie partijen door willen: ja.

De heer **Maassen** (SP): Als ik probeer een antwoord te filteren uit wat de heer Zoetemelk hier zegt, zegt hij eigenlijk dat hij het raadsvoorstel niet steunt, maar dat hij graag wil gaan formeren met de VVD en Voorschoten Lokaal.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ja, de heer De Bruijn heeft het in feite al gezegd: als je binnen deze raad constateert dat vrijwel alle partijen hebben gezegd dat deze drie partijen in feite de verplichting hebben om door te gaan met de besprekingen, omdat die al zover op weg waren en omdat er inhoudelijk veel overeenstemmingen waren, kun je, als je goed kan tellen, eigenlijk wel op een rijtje zetten dat deze situatie gewoon voortgezet moet worden. Daar hebben we ook de steun van de hele raad voor.

De **voorzitter**: De laatste interruptie van de heer Maassen.

De heer **Maassen** (SP): Concluderend vraag ik me eigenlijk af waar deze extra informatieronde dan voor nodig was.

De **voorzitter**: Dat was geen vraag.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar het hele debat en heb de verschillende partijen gehoord. De inhoud is iedere keer op de achtergrond geraakt. GroenLinks heeft daar al iets over gezegd en de heer Andringa van D66 heeft daar iets over gezegd. Wij hebben daar helemaal aan het begin van de vorige informatieronde, met de heer Verkaik, ook al een groot punt van gemaakt. Hoewel de heer Rosenthal het in mijn beleving breder, uitgebreider en strakker heeft opgeschreven, is de inhoud nog steeds secundair geweest. Dat vind ik een gemis, want als we goed kijken naar de programmatische overeenkomsten tussen de verschillende partijen, zouden we misschien moeten overwegen om via een hele andere kant te gaan. Daar heb ik twee belangrijke argumenten voor. Het eerste argument is dat we allemaal op zoek zijn naar een slagvaardige en daadkrachtige gemeentelijke overheid. Wij denken dat je dat eerder kan realiseren met partijen waartussen veel programmatische overeenstemming bestaat. Wij denken dat er op die manier

meer te halen valt. We denken ook dat je daarmee de snelheid kan realiseren die wat ons betreft heel erg nodig is. Wij zouden dan ook graag zien dat er andere partijen naar voren komen om het initiatief te nemen en te kijken wat er nog wel mogelijk is in dezen. De VVD heeft de afgelopen periode geprobeerd om het initiatief te pakken. Zij heeft de verantwoordelijkheid iedere keer bij de informateur gelegd - de vorige informateur en deze informateur - maar ik heb niet echt gehoord wat ze inhoudelijk precies wil en welke kant ze op wil gaan. Dat betreft de visie, de stip op de horizon. Ik denk dat er partijen zijn die die visie en die stip op de horizon wel hebben en dat zij dat ook bij elkaar kunnen brengen. Ik hoop dat in de tweede termijn dus eigenlijk van andere partijen te horen: kunnen we die handschoen niet op een andere manier oppakken? Ik ben nieuwsgierig.

De **voorzitter**: Alle partijen zijn aan de beurt geweest in de eerste termijn. Er ligt een verzoek van de heer De Bruijn voor een schorsing. Wenst u nog steeds een schorsing?

De heer **De Bruijn** (VVD): Ja.

De **voorzitter**: Hoe lang wilt u schorsing, meneer De Bruijn?

De heer **De Bruijn** (VVD): Een kwartiertje.

De **voorzitter**: Ik ken inmiddels mijn pappenheimers en ik schors tot 20.45 uur.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: De schorsing was aangevraagd door de heer De Bruijn. Ik geef hem dus als eerste het woord.

De heer **De Bruijn** (VVD): Voorzitter. De reden waarom wij - de VVD samen met Voorschoten Lokaal en het CDA - een schorsing wilden, is natuurlijk het bespreken van een amendement, zoals zojuist ook besproken in de raad. We hebben het amendement opgesteld. Het wordt straks door de griffie naar iedereen doorgestuurd. Ik wil in elk geval benadrukken dat het amendement is ondertekend door alle drie de partijen. Nogmaals, wij hebben vertrouwen in elkaar om die volgende stap te maken. Natuurlijk is het lastig of moeilijk dat we afwijken van het advies van onze informateur, die daar heel veel tijd, inspanning, bloed, zweet en tranen in heeft zitten, maar ik denk dat wij juist vanwege het ook benoemde feit dat Voorschoten het verdient om snel daadkracht te zien, met z'n drieën die verantwoordelijkheid moeten nemen en die daadkracht moeten tonen. Vandaar dat het amendement straks bij u allen in de mailbox zit. Het amendement luidt:

"Amendement 165.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 16 juni 2022, gezien het raadsvoorstel nr. Z/22/065322/306105,

constaterende dat:

- a. er weinig draagvlak lijkt te bestaan onder verschillende fracties in de raad t.a.v. het advies van informateur Rosenthal;*
- b. een meerderheid van de raadsfracties zich zowel in de raad als in het verslag van informateur Rosenthal uitspreekt ten faveure van de samenstelling VVD, Voorschoten Lokaal en CDA;*
- c. er te weinig draagvlak bestaat een uitkomst te vinden die voldoet aan de opdracht die de raad de informateur heeft meegegeven;*
- d. er vertrouwen is tussen de fracties van VVD, Voorschoten Lokaal en CDA;*
- e. Voorschoten het verdient om duidelijkheid te krijgen en zo snel mogelijk volgende stappen te nemen;*

Besluit:

Het beslispunt aan te passen tot:

De fracties van VVD, Voorschoten Lokaal en CDA te verzoeken in gesprek te gaan over een op te stellen coalitieakkoord en het te vormen college en daarna over de uitkomst aan de raad te rapporteren."

De **voorzitter**: Het amendement zit in uw mailbox. We gaan het rijtje weer langs voor de tweede termijn. De heer Van Duivendijk heeft geen behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Laat ik allereerst zeggen dat ik blij ben met de helderheid en met het feit dat de drie partijen zich nu eindelijk uitgesproken hebben. Dit was waar we twee weken geleden ook al om vroegen. We gaan op dit moment dus niet in zee met het advies van de informateur. Dat vind ik jammer. Het is verloren tijd. Ik hoop dus dat hier enige vaart achter gezet wordt en dat we snel het coalitieakkoord tegemoet zullen zien, maar dat zal zorgvuldig moeten gebeuren, zoals we net zelf hebben betoogd. Dat zal ik u dus ook gunnen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Deuzeman. Ik begrijp niet zo goed dat we vanaf het moment waarop D66 zich terugtrok uit de onderhandelingen tot aan nu eigenlijk niks gedaan hebben. Waarom zijn de drie partijen toen niet doorgegaan in een gesprek? Waarom heeft de boel toen eerst een paar weken stilgelegen, is er vervolgens een tweede informatieronde gekomen en hebben we hier nu een informateur van naam en faam die een advies op tafel legt dat nu met een amendement wordt gewijzigd? Er is heel veel water door de Vliet gaan en er is niks gebeurd. De gang van zaken verbaast me. Ik snap ook niet zo goed waarom een voorstel van deze drie partijen om met elkaar te spreken, nu ineens wel kan en waarom dat niet kon op het moment waarop D66 zich terugtrok uit de onderhandelingen. Dat zou ik graag van de drie partijen willen weten.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Dank aan de heren De Bruijn, Van Duivendijk en Zoetemelk voor het opstellen van dit amendement. Ik denk dat het goed is dat er nu helderheid en duidelijkheid zijn. In tegenstelling tot de twee voorgaande sprekers denk ik niet dat de afgelopen periode een verloren periode is geweest, want ik denk dat dit formatieproces, deze verkenningronde, ook geholpen heeft om duidelijkheid te krijgen. Ik vind dat het verslag van de heer Rosenthal heel goed duidelijk maakt wat de grondslag van de verschillende overwegingen is. Ik denk dat deze duidelijkheid er zonder dit proces niet was gekomen. Wij als D66 zeiden twee weken geleden al dat wij het logisch vonden dat dit de vervolgstap zou zijn, maar ik denk dat we deze stappen in de afgelopen weken hebben moeten zetten om tot dit punt te komen. Vanuit dat perspectief dus nogmaals dank aan de heer Rosenthal voor het werk dat hij verzet heeft. Ik denk dat dit een helderheid heeft gecreëerd die betekent dat Voorschoten nu vooruit kan. Ik denk dat dat alleen maar positief is. Natuurlijk hadden wij na de verkiezingen van 16 maart liever gezien dat wij in de coalitie waren gestapt, maar het mooie aan een democratie is dat de drie grootste partijen met elkaar de verantwoordelijkheid nemen. Ik denk dat dit vanuit democratische legitimiteit alleen maar als positief kan worden gezien. Vandaar waardering. Ik kan niets anders zeggen dan wat ik ook heb gezegd na 22 mei, namelijk dat D66 zich als oppositiepartij positief en constructief zal willen manifesteren. Dat blijft onverminderd overeind. De heer Zoetemelk refereerde daar in de eerste termijn al aan. Dat staat wat ons betreft nog steeds als een paal boven water. Die positieve grondhouding zullen wij du absoluut blijven aannemen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik heb niet zoveel toe te voegen aan de woorden van de heer Adriaan. We wachten de positieve inbreng van D66 dus rustig af en we zullen in ieder geval aan de slag gaan, maar laten we morgen in ieder geval een stap vooruit maken en werken aan een nog beter Voorschoten, want we staan niet voor niks elke keer in de top 10 van Elsevier. Voorschoten verdient dus ook een politiek die op dat niveau scoort. Laten we dus als raad - ik zeg niet alleen "als coalitie" of "als mogelijke coalitie", maar "als raad - dus in ieder geval vooruit gaan kijken, want dat is heel hard nodig. Ik zei net dat ik moe was van de hele periode. Dat meen ik nog steeds. Ik ben dus blij dat we weer een stap vooruit kunnen zetten. Ik ga daar in ieder geval voor.

De heer **Posthuma** (PvdA): Voorzitter. In ieder geval dank voor alle helderheid die we nu hebben gekregen. Het is goed om te horen dat er een bepaalde richting wordt gekozen. Ik sluit me ook aan bij de woorden van de collega's van GroenLinks en de SP. Ik heb zelf een drietal punten die ik nog wil meegeven aan de toekomstige onderhandelende partijen, met name aan het CDA en Voorschoten Lokaal. Ik ben echt heel nieuwsgierig hoe zij het in de komende periode gaan doen. Ik heb de programma's van zowel Voorschoten Lokaal als het CDA goed gelezen. Bij het CDA gaat dat bijvoorbeeld over duurzaamheid en investeren in het verenigingsleven en Voorschoten Lokaal had

een enorme paragraaf en uitspraken over sociale woningbouw. Ik hoop dat jullie daar goed naar kijken en dit goed in je opnemen en dat jullie weten dat er in deze raad meerderheden zijn voor die progressieve kijk. Neem dat mee in de onderhandelingen, zou ik zeggen, en weet dat we jullie daar ook heel graag bij willen steunen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik wil opmerken dat we al heel blij waren met uw inbreng in de vorige periode. Daarbij hebben we echt ook goed gebruikgemaakt van uw kennis en ervaring. Dat is dus al heel erg meegenomen in de bespreking - ik kijk ook even naar D66 - en dat hebben we inderdaad al meegenomen in alles wat we doen, want deze raad heeft één ding gemeen en dat is een hoge kwaliteit. Dat is echt heel belangrijk.

De heer **Van Duivendijk** (Voorschoten Lokaal): Daar wil ik graag iets aan toevoegen. De heer Rosenthal zei dat we met zijn voorstel, vrij vertaald, onze vingers konden aflikken, gelet op wat de brede voorgestelde coalitie zou brengen, ook voor de kiezers van Voorschoten Lokaal. Ik denk dus dat u erop kunt vertrouwen dat het andersom ook zo is. Daar zullen wij dus ons best voor doen.

De heer **Posthuma** (PvdA): René, ik zal de complimenten doorgeven aan de rest van de fractie van de Partij van de Arbeid. Een van de punten in het rapport van de informateur is het aspect diversiteit, een diverse afspiegeling van de samenleving. Ik hoop heel erg dat de drie onderhandelende partijen die wijze raad van de heer Rosenthal meenemen en hun keuzes voor hun bestuurders daarvan laten afhangen. Ik wens alle onderhandelende partijen daar heel veel succes bij.

Verder ben ik nieuwsgierig naar "hoe nu verder?" Er moet dus een formateur gekozen worden. Wordt dat weer iemand van de VVD? Worden er twee of misschien wel drie formateurs aangesteld? Ik ben dus nieuwsgierig of de onderhandelende partijen daar al bepaalde ideeën over hebben en of ze daar iets over willen zeggen.

De heer **De Bruijn** (VVD): Ik wil daar best antwoord op geven. Dat moeten we nog bespreken met z'n drieën. We hebben dus nog geen helder idee hoe we dat willen doen: met of zonder, één of meerdere. Daar komen we dus nog bij u op terug, of dat zult u merken.

De heer **Posthuma** (PvdA): Heeft u daar ook een bepaalde termijn voor in gedachte?

De heer **De Bruijn** (VVD): We hebben net besproken dat we morgen bij elkaar gaan zitten.

De **voorzitter**: Volgens mij is het goed om hier te constateren dat zodra er meer helderheid is over het vervolgproces, de raad daarover wordt geïnformeerd. Ik constateer dat er verder geen behoefte meer is om hierover het woord te voeren. We gaan dus naar de besluitvorming.

In stemming komt amendement 165 van de VVD, het CDA en Voorschoten Lokaal.

Het amendement wordt met een digitale stemming aangenomen met 18 tegen 2 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en de SP ertegen hebben gestemd.

De **voorzitter**: Dat betekent dat het voorliggende raadsbesluit niet meer in stemming komt, want het amendement heeft dat vervangen.

Hiermee zijn we klaar met agendapunt 2.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter, u gaat te snel.

De **voorzitter**: Echt?

De heer **Maassen** (SP): Ja, we hebben alleen over het amendement gestemd, maar nog niet over het voorstel.

De **voorzitter**: Volgens mij vervangt het amendement het voorstel.

De heer **Maassen** (SP): Officieel niet, toch?

De **voorzitter**: Excuses. Volgens mij is het amendement zodanig geformuleerd dat het gewoon het voorstel vervangt. Het zou wonderlijk zijn als u nu ook voor het voorstel stemt, want het hele raadsbesluit is volgens mij aangepast. We gaan het gewoon doen. Excuses hiervoor. Het leek zo geformuleerd dat het raadsbesluit direct zou worden aangepast.

In stemming komt het geamendeerde voorstel.

Het geamendeerde voorstel wordt met een digitale stemming aangenomen met 18 tegen 2 stemmen, waarbij de fracties van de PvdA en de SP ertegen hebben gestemd.

3. Bekrachtiging geheimhouding

De **voorzitter**: De geheimhouding van stukken die aan de gemeenteraad onder geheimhouding zijn aangeboden, moet de raad in de eerstvolgende raadsvergadering bekrachtigen. Dat moeten we nu dus doen. Het gaat over stukken over de grondexploitatie Duivenvoordecorridor.

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

4. Sluiting

De **voorzitter**: Ik dank u hartelijk. Het is even voor 21.00 uur. Ik denk dat we ongeveer tien minuten schorsen en dan begint de vergadering van de commissie M&S. Ik wens u nog een fijne avond voor het geval u de raadzaal nu verlaat.

De voorzitter sluit om 21.00 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 30 juni 2022.

De griffier,

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

Drs. N. Stemerding